TONINO PICULA

KOREKTNIJU SLIKU UČINAKA IMATI ĆEMO 2023. GODINE, NA DESETU OBLJETNICU ČLANSTVA

PIXSELL

PROF. TONINO PICULA
Hrvatski zastupnik (SDP)
u Europskom parlamentu

Dvadeset i dvije godine nakon međunarodnog priznanja, trinaest godina nakon uspostave prvih ugovornih odnosa s Europskom unijom i nakon osam godina od početka pregovora o članstvu, Republika Hrvatska je 1. srpnja 2013. godine ostvarila jedan od svojih ključnih ciljeva.
Kao zemlja sa značajnim ratnim i poratnim traumatičnim iskustvima, suočena sa daleko oštrijim kriterijima za ulazak u članstvo poslije proširenja EU iz 2007. godine, Hrvatska se tijekom godina pregovora postupno mijenjala nabolje u korist, prije svega, svojih građana.
Dobro je podsjetiti kako je baš Hrvatska prva država koja se kandidirala za članstvo u EU u 21. stoljeću. Kada je Hrvatska postala punopravna članica Europske unije bilo je to osmo proširenje u povijesti EU i tek drugo u kojem je u članstvo ušla samo jedna zemlja.
Nijedna država nije prije toga aplicirala za članstvo u EU sa uvedenom jedinstvenom valutom, uskoro naraslom na 27 članica, ali i sa ozbiljnom krizom u eurozoni, te turbulentnim političkim nemirima i ratnim sukobima u neposrednom susjedstvu. Osim navedenog, Hrvatska je prva zemlja primljena u članstvo EU nakon stupanja na snagu Lisabonskog sporazuma.

DANAS DJELIMO IZAZOVE CIJELE UNIJE

Naša euro-priča bila je posebno složena jer se priprema za podnošenje kandidature i pregovori nisu vodili u okviru uobičajene rutine primanja novih članica nego u sjeni sve zaoštrenijih rasprava o funkcioniranju i budućnosti same EU.
Ranije smo se suočavali uglavnom samo s vlastitim izazovima, a danas dijelimo izazove cijele Europske unije koja je u ozbiljnoj krizi. Danas, ipak, za njihovo rješavanje na raspolaganju imamo niz alata koji nam ranije nisu bili dostupni. Ali kao što nije bilo ničega rutinskog u procesu pristupanja zemlje EU, tako su i već prve godine članstva pokazale da nema rutine ni u konzumaciji članstva.
Prije samo koju godinu, nitko primjerice nije mislio da će se Europska unija smanjiti za jednu članicu i to tako značajnu kao što je Ujedinjeno kraljevstvo. Godinu dana prije Brexita, suočili smo se s velikim izbjegličkim pritiskom kada je EU naišla na nerazumijevanje dijela svojih članica, koje su odbijale poštivati kvote za svoje zemlje. U određenim su situacijama narušene temeljne vrijednosti na kojima EU počiva, zbog čega se sada razmatra čak i aktivacija članka 7. Ugovora o EU protiv Poljske, zbog jasnog rizika od ozbiljnog kršenja vladavine prava.

VEĆA MOBILNOST LJUDI NEGO KAPITALA

Ali nema sumnje, Europska unija je Hrvatskoj donijela dosta pogodnosti. Hrvatskim je tvrtkama olakšan pristup zajedničkom tržištu kao i ugovorima EU o slobodnoj trgovini. Pojačan je interes tvrtki iz i izvan EU za suradnju s hrvatskim, omogućen je pristup novim znanjima i tehnologijama te strukturnim i kohezijskim fondovima EU. Donesen je niz pozitivnih promjena u zakonodavnom okviru i omogućena je sloboda kretanja i poslovanja našim građanima u različitim članicama Unije. Ono što je Hrvatska morala pokazati na zajedničkom vrlikom tržištu jest da je konkurentna, a to je i prednost i mana Europske unije jer potiče kompetitivnost, ali istovremeno smanjuje i „prostor pod suncem“. No, nismo mi jedina zemlja koja je imala problem s adaptacijom i reformama.
Ono što jesmo propustili jesu prilike da od drugih zemalja preuzmemo alate pomoću kojih su one to napravile. Također, Hrvatska se suočila i s poteškoćama u korištenju sredstava iz EU fondova i na žalost, zaostaje za stopama iskorištenja na razini EU. Sloboda kretanja, robe, usluga, kapitala i ljudi, temelj je europske integracije. Bez toga, jedinstveno tržište ne može funkcionirati. No, dok mi imamo sve veću mobilnost ljudi, na žalost ne možemo reći isto i za kapital.

ODGOVORNOST PREMA SVOJOJ BUDUĆNOSTI

Priključenje Hrvatske Schengenu zaokružilo bi naše članstvo u EU-u. Vrijeme je izrazitih pritisaka na Schengen, a zbog migracija i terorizma mnogi preispituju njegovu održivost. Hrvatska mora ispuniti tehničke uvjete, no mnogo je važnije politički uvjeriti Europsko vijeće da čim prije postanemo njegov dio. Važno je i uvođenje eura kao zajedničke valute.
U našem nacionalnom interesu je ne samo stabilnost europskog jugoistoka nego i njegova budućnost u EU. Hrvatska će dovršiti procese svoje ukupne tranzicije u trenutku kada svi njezini susjedi budu dio EU. Zbog toga bi jaka regionalna politika pomogla Hrvatskoj.
Prema mnogim analizama, korektniju sliku učinaka čemo imati 2023. na desetu obljetnicu članstva. Posebnu priliku da se iskažemo jest predsjedanje Hrvatske Unijom u prvoj polovici 2020. kada se možemo predstaviti kao zrela i odgovorna članica koja je sposobna ostvariti nacionalne interese i prioritete, pritom ne zanemarujući interese i prioritete Europske unije unutar koje djelujemo.

VLASNICI VLASTITOG RAZVOJA

Ulazak u EU, naravno, nije bio niti može biti kraj nacionalne povijesti; dapače, nakon ulaska otvorila su se neka potpuno nova "poglavlja". Ako smo i prenijeli dio suvereniteta u EU, nismo i ne smijemo prenijeti našu temeljnu odgovornost prema Hrvatskoj i njenoj budućnosti. Zato ne treba pitati kako nam je u EU, nego kako živimo u Hrvatskoj kao članici EU. Jer mi, u najvećoj mjeri, trebamo biti vlasnici našeg vlastitog razvoja! ■

Piše: Damir GREGOROVIĆ

MARKOMRKONIC/PIXSELL

NEMA NAM DRUGE BUDUĆNOSTI OSIM EUROPSKE!

PRIKLJUČENJE HRVATSKE UNIJI POVIJESNI JE USPJEH, BEZ OBZIRA NA EUROSKEPTIKE I U NAS I U EU

Prvi srpnja 2013. godine ostat će zapamćen kao jedan od važnijih dana u modernoj hrvatskoj povijesti. Tog se dana Hrvatska i formalno pridružila velikoj europskoj obitelji, kao 28. članica Europske unije. Put do članstva u EU nije bio lagan s obzirom na visoke standarde koje je EU postavio i koje je Hrvatska u svojih osam godina pregovora morala dostići.
Predsjednik Vlade Andrej Plenković, inače zvan i "briselskim đakom", poslovično optimističan za razliku od mnogih, ističe da je "Hrvatska u pet godina članstva u EU ostvarila vrlo solidan rezultat". Kazao je to u Zagrebu na konferenciji na zagrebačkom Pravnom fakultetu, gdje je održao uvodni govor na otvorenju dvodnevne međunarodne konferencije u povodu pet godina članstva Hrvatske u EU.
- Gospodarski rastemo, imamo nisku stopu nezaposlenosti i posljedično tome veću stopu zaposlenosti, bolji kreditni rejting i proračunski suficit. Postali smo akteri europskih institucija - kazao je premijer.
Ali prava slika o financijskim koristima članstva u EU i poziciji Hrvatske, prema njegovoj ocjeni, znat će se otprilike 2023., nakon prvih deset godina članstva. Kao dva glavna cilja hrvatske europske politike Plenković je istaknuo ulazak u Schengen, za što bismo trebali biti tehnički spremni do kraja iduće godine, te uvođenje eura.
No, postoji i druga strana medalje - pet godina nakon ulaska RH u EU povjerenje hrvatskih građana u tu međunarodnu organizaciju država je sve manje. Jedan dio stručnjaka smatra da Hrvati nisu osjetili boljitak u svojoj zemlji, pa se masovno iseljavaju.

ZNAKOVITE MIGRACIJE

Najnovije istraživanje o raspoloženju stanovništva Europske unije prema toj asocijaciji, tzv. Eurobarometar, nije rezultiralo pozitivnim spoznajama kad je posrijedi najmlađa zemlja članica. Štoviše, kako je objavljeno prije nekoliko dana, u većini članica prosječno raste naklonost prema EU-u, dok u Hrvatskoj osjetno pada. Primjerice, ukupno čak 60 posto građana u svih 28 članica EU-a smatra da je to članstvo poželjna te, iz njihova kuta, svrhovita činjenica. No u Hrvatskoj danas tako razmišlja samo 36 posto ljudi, što je pad od punih sedam postotaka u odnosu prema podacima obrađenim u isto doba prošle godine. Osim toga, indikativan je statistički pokazatelj i onaj koji otkriva da 49 posto hrvatskih ispitanika ima neutralan odnos prema istom pitanju. To otprilike znači da je približno pola građana indiferentno spram članstva svoje zemlje u EU-u ili da ga doživljavaju kao stanje podjednako dobro i loše. Isak, sljedeća nedvojbeno poražavajuća bilješka Eurobarometra pokazuje da visokih 46 posto anketiranih građana Hrvatske vjeruje kako se prilike u EU-u razvijaju u lošem smjeru.
"Pad povjerenja u odnosu prema EU nije ni najmanje iznenađujuća vijest", konstatirao je Berto Šalaj s Fakulteta političkih znanosti u Zagrebu. On tumači da se osjećaj pripadnosti i uzajamnosti s nekom širom zajednicom stvara ponajprije kroz ekonomski i socijalni kanal: "EU ne funkcionira tako u praksi, ne osigurava nam kvalitetnije npr. zdravstvo i obrazovanje ili socijalnu skrb, naprotiv. Zdravstvo se već godinama urušava, dok o obrazovanju samo govorimo, a umirovljenici podnose sve gori životni standard. Ako solidarnost od nekoga jačeg ne dobivate, ne može se zauzvrat očekivati ni iskaz pripadnosti s njim. No to je samo jedan dio problema", kaže Šalaj.
Drugi problematičan aspekt, prema razmišljanju ovog politologa, tiče se suodlučivanja o važnim političkim pitanjima i vlastitoj sudbini u okviru EU-a. Hrvatski građani nisu ni u svojoj zemlji naviknuti na zadovoljavajuću razinu demokracije, ali EU je to još i srozao. "Očito je da je Bruxelles izmaknuo mehanizme odlučivanja podalje od naroda, nipošto samo u Hrvatskoj", nastavlja Šalaj, te dodaje: "Europarlament se ne pita ništa bitno, i zato su ta razočaranost i nepovjerenje logični. To je dobar odgovor svima koji se čude zašto u Hrvatskoj raste popularnost jedne tzv. euroskeptične stranke koja zagovara izlazak iz EU-a, bez obzira na njezine kompetencije... Hrvatska, pa i velik dio EU-a, trenutno se nalazi između tehnokracije i populizma. Između ekspertnih i distanciranih pojava poput Macrona, recimo, a koje nareduju smanjenje radnih prava i rezanje potrošnje, tvrdeći kako alternativa ne postoji, i - s druge strane - struja nalik na one kakve su upravo došle na vlast u Italiji", rekao je Berto Šalaj za Deutsche Welle.

NISMO PROFITIRALI

No sociolog ekonomije Toni Prug drži kako se razlog inertnosti u odnosu prema temama iz EU konteksta krije u jednom specifičnom političkom faktu, točnije prešutnom konsenzusu znatnog dijela javno-intelektualne scene: "Liberalna inteligencija ne upušta se u kritiku EU-a zbog straha od rasta nacionalizma, ali i zato što ipak vjeruje u vrijednost što otvorenijeg tržišta koje promiče Bruxelles. No ta slamka spasa je sve gorča, i probleme koje donosi bit će sve teže skrivati. Za početak, narod glasa migracijama, a povijesno je utemeljeno da se na migracije ljudi ne odlučuju bez teške nevolje", kaže Prug, koji je također mišljenja da su i standardni statistički pokazatelji razvijenosti kako bi - gotovo marketinški - prikrili mane kapitalističkih ekonomija. Sve je dosta jasno, primjerice, kad se kaže da hrvatski građani troše oko 29 posto kućnog budžeta na hranu: "Znamo da je prosjek te stavke u EU-u samo 12 posto, a cijene hrane u Hrvatskoj su na 91 posto od prosjeka EU-a. Budući da su hrvatska primanja niska, logično je što ostajemo bez gotovo trećine plaće s tim troškom, dok prosječan stanovnik EU-a jedva prelazi jednu desetinu. Ali kako da shvatimo statistike o troškovima za stanovanje koji su najveći teret svake naše obitelji koja ga nije riješila nasljedstvom", pita se ovaj neovisni analitičar Toni Prug upozorava i na loš model integracija koji produbljuje nejednakosti: "Kako da parovi ulaze u kredite kad smo i nakon ulaska u EU još izrazitije među zemljama s najvećom podzaposlenošću? Treba li govoriti o odlasku kadra školovanog javnim financijama? Kao što onkologinja Vesna Ramljak ovih dana upozorava: Engleska i Irska imaju male kvote za specijalizaciju jer znaju da će im doći specijalisti s istoka, pa zašto bi trošili na obrazovanje svojih."
Nije previše optimistična ni predsjednica Kolinda Grabar-Kitarović, koja ističe: "Europska unija profitirala je od članstva Hrvatske, dok Hrvatska to ni pet godina nakon pristupanja još uvijek nije." Rekla je to nedavno u Bruxellesu, gdje je održala predavanje u Centru za europsku politiku (EPC) o temi "Pet godina hrvatskog članstva u Europskoj uniji: do sada učinjeno i pogled unaprijed" te istaknula kako sloboda kretanja trenutačno ne ide Hrvatskoj u prilog zbog velikog odljeva ljudi.
Kao objašnjenje za mali postotak hrvatskog stanovništva koji smatra da je članstvo u EU dobro (prema Eurobarometru travih je 36 posto), predsjednica navodi da su na početku bila velika očekivanja ljudi, zatim da je pristupni proces bio previše tehnički, tako da ljudi nisu mogli razumjeti što to znači i što će se dogoditi. Istaknula je da se stvari ne mogu promijeniti preko noći. Predsjednica Grabar Kitarović izjasnila se protiv "Europe više brzina", u smislu da postoje ekskluzivni klubovi koji ne bi bili otvoreni za sve, te zaključila: "Nikad nećemo svi imati istu brzinu, ali važno je da nema ekskluzivnosti, nego da svi imaju ista prava i mogućnosti", zaključila je.
Sve u svemu, Hrvatska je priključenjem EU postigla povijesni uspjeh, bez obzira na euroskeptike i u nas i u EU. Druga je važna stvar ta što smo se uklokom u EU napokon riješili "balkanske magle" i postali dio Zapada, gdje smo odavno i pripadali. Naravno, nije sve med i mlijeko, puno je još problema koje RH mora što prije riješiti unutar sebe same i unutar Unije. Napokon, EU danas nije nikakav osamljeni otok sreće, pa se može očekivati da Unija poradi na vlastitoj rekonstrukciji, ako svi skupa želimo ostati zajednica europskih država koja ima budućnost. ■

Schengen je prioritet

● Prema najavama ministra unutarnjih poslova Davora Božinovića, Hrvatska namjerava do kraja iduće godine biti tehnički spremna za Schengen, a to podrazumijeva ne samo hrpu posla nego, doslovno, građevinskih radova. Da bi dobila pozitivnu ocjenu Europske komisije, koja je preduvjet za političku raspravu o ulasku u Schengen, Hrvatska, između ostaloga, mora urediti i prestale granične prijelaze na vanjskoj granici. No, ključeve hrvatskog pristupa Schengenu zapravo drži Slovenija, koja bi, zbog hrvatskog nepriznavanja arbitražne presude, mogla blokirati ulazak Hrvatske u Schengen. Nadalje, hoćemo li, uz Zdravka Marića, imati još jednog ministra financija? Europska komisija predložila je krajem prošle godine uvođenje nove dužnosti u europskoj administraciji - europskog ministra gospodarstva i financija, koji bi, između ostaloga, nadgledao i provedbu reformi u državama članicama. Taj je prijedlog dio sveobuhvatne reforme eurozone. Hrvatska još nije uvela euro, ali to namjerava učiniti, pa se nje itekako tiču rasprave o reformi eurozone koje ove godine vode zemlje članice. Dogovor oko reforme eurozone, međutim, ne treba očekivati već ove godine. Pitanje je i kako u isto vrijeme zaustaviti iseljavanje i omogućiti iseljavanje. Na kraju, tu je i tranutačno nadasve aktualno pitanje migranata. Hoće li ih se vraćati u zemlje u koje su prvo stupili pri ulasku u EU ili ne. Ako da, Hrvatska je tada u velikim problemima.

Gospodarski rastemo, imamo veću stopu zaposlenosti, bolji kreditni rejting i proračunski suficit. Postali smo akteri europskih institucija, kazao je premijer.

Predsjednica nije optimistična: "EU profitirala je od članstva Hrvatske, dok Hrvatska to još uvijek nije".

DUBRAVKA ŠUICA

OSTVARITI KAPITALNE PROJEKTE I PODIĆI KVALITETU ŽIVOTA SVIH NAŠIH GRAĐANA

DS

PROF. DUBRAVKA ŠUICA
Hrvatska zastupnica (HDZ)
u Europskom parlamentu

Ove godine Republika Hrvatska obilježava svoju petu obljetnicu od ulaska u Europsku uniju. Članstvo u Uniji ispunjenje je zajedničkog sna svih onih koji su početkom devedesetih godina prošlog stoljeća, na čelu s prvim hrvatskim predsjednikom, dr. Franjom Tuđmanom, postavili temelje moderne, demokratske i slobodne Hrvatske. Svi oni koji su prije 28 godina ustali za državnu samostalnost i krenuli putem slobode i demokracije protiv komunističkog režima mogu biti ponosni na sve ono što je dosad učinjeno na europskom putu Republike Hrvatske.

MANJI JAVNI DUG

Pet godina nakon pristupanja Europskoj uniji možemo se osvrnuti na dosad učinjeno i biti zadovoljni rezultatima našeg rada. U proteklih nekoliko godina svjedočimo značajnim promjenama koje su olakšale svakodnevni život naših građana.
Pristup jedinstvenom europskom tržištu, kao jednom od najvećih postignuća Europske unije, omogućio je rast hrvatskog gospodarstva. Pristup tržištu od 500 milijuna potrošača pozitivno se odrazio na rast malih i srednjih hrvatskih poduzeća, a pogodovao je i hrvatskim izvoznicima čiji su proizvodi u Europi prepoznati po svojoj kvaliteti te su hrvatski izvoz podigli na dosad najveće razine. U pet godina članstva Hrvatska je znatno srezala javni dug i ostvarila znatan proračunski višak.

TURIZAM I OKOLIŠ

Hrvatska je postala jedna od najatraktivnijih turističkih destinacija u Europi i prva po broju turista po stanovniku. Taj status omogućio je Hrvatskoj da pojača svoj renome i na svjetskoj turističkoj sceni. Članstvo u Europskoj uniji ubrzalo je približavanje hrvatske kulture i naših prirodnih bogatstava brojnim Europljanima koji uvidaju i koliko je Hrvatska potrebna samoj Europskoj uniji.
Europska unija veliku pozornost poklanja zaštiti okoliša. Brojnim inicijativama za zaštitu naše jedinstvene obale, kristalno čistog mora i raznovrsnosti otoka u mogućnosti smo zaštiti sva naša prirodna bogatstva i ljepote na europskoj razini i biti primjer drugima te predvodnik ekološke osviještenosti. Oznakama zemljopisnog podrijetla i oznakama izvornosti zaštitili smo više od 15 autohtonih hrvatskih proizvoda poput paške janjetine ili slavonskog kulena, a još dvadesetak ih je u pripremi. Oznake zemljopisnog podrijetla i oznake izvornosti štite se kao intelektualno vlasništvo kako bi se spriječila njihova zloupotreba ili neovlaštena upotreba jer one pridonose većoj tržišnoj vrijednosti proizvoda i usluga koja odgovara njihovim posebnim svojstvima i time stečenom ugledu. Hrvatska se tako uspjela pozicionirati u europskim okvirima i kao zemlja hrane izvrsne kvalitete. Stoga nam je iznimno važno da hrvatski građani imaju pristup proizvodima jednake kvalitete kao i građani u ostatku EU. Na tom izazovu nastavit ćemo inzistirati u našem daljnjem radu.

DIGITALNI PROJEKTI

Pristup sredstvima iz fondova EU-a unapređuje nam gospodarstvo, infrastrukturu i kvalitetu života. Nažalost, iskoristivost tih fondova nije uvijek bila onakva kakvom smo je zamislili, no samo prošle godine Hrvatska je povukla sredstava koliko u prve tri godine zajedno. Uvjerena sam da ćemo ove godine, a i u razdoblju koje dolazi, uspjeti ostvariti maksimalnu iskoristivost fondova kojima ćemo potaknuti novi rast i dodatno unaprijediti naše gospodarstvo, ostvariti kapitalne infrastrukturne projekte i dodatno podići kvalitetu života naših građana.
Tisuće naših studenata svakodnevno koriste program Erasmus i obogaćeni novim iskustvima oplemenjuju Hrvatsku. Naši studenti stekli su neizmjerna iskustva studiranjem na prestižnim europskim sveučilištima jer su im omogućena jednaka prava bez obzira na mjesto studiranja. Znanja i vještine koje su stekli po cijeloj Europi primijenit će u našoj zemlji i time je učiniti konkurentnijom. Također, hrvatska sveučilišta i studenti profitirali su i dolaskom brojnih mladih Europljana na naša sveučilišta koji su svojim idejama i znanjem dodatno oplemenili naše obrazovne institucije.
Jedna od europskih mjera koju su naši građani najviše osjetili je prošlogodišnje ukidanje roaminga za sve korisnike telekomunikacijskih mreža u svim zemljama članicama Europske unije. Povezani digitalni projekti kao što je WiFi4EU, koji predviđa besplatan bežični internet na javnim mjestima u europskim gradovima, dodatno će osnažiti europsku digitalnu i telekomunikacijsku infrastrukturu čije će prednosti vrlo brzo osjetiti i hrvatski građani.

SCHENGEN I EUROZONA

Uvjerena sam da ćemo u sljedećem razdoblju našeg članstva u Europskoj uniji ostvariti još veći rast i da će se prednosti članstva još više osjetiti. Za početak predstoji nam gradnja Pelješkog mosta, koji je u svom najvećem dijelu financiran nepovratnim sredstvima iz europskih fondova. Radi se o jednom od najznačajnijih infrastrukturnih projekata u hrvatskoj povijesti kojim ćemo napokon teritorijalno ujediniti krajnji jug Hrvatske s ostatkom zemlje.
A najveće prednosti članstva očekujem da ćemo ostvariti uklokom u šengenski prostor kao i nakon uvođenja eura, odnosno pristupanjem eurozoni. U bliskoj budućnosti, kada ostvarimo i ta dva posljednja elementa europske integracije i kada budemo potpuno ravnopravna članica Europske unije, očekujem znatno veći gospodarski rast, poboljšanje kvalitete života, ali i brojne druge prednosti koje nam omogućuje članstvo u Europskoj uniji. ■